

АНЕКС 3:

Примери на добри практики

Теренска работа на НВОи

- Во 2006 година Центарот за емигрантски права Ирска (МРЦИ) формираше група за поддршка за работниците со печурки и промовираше кампања за подигање на јавната свест во врска со експлоататорските работнички услови за работниците емигранти во индустријата со печурки. МРЦИ издаде „Жнеење правда – работниците со печурки апелираат на промена“ (“Harvesting Justice – Mushroom Workers Call for Change”) и го поддржа формирањето на Здружението на земјоделски работници. Во 2007 година, Здружението на земјоделските работници успеа да поврати над 250.000 евра, во пресуди и спогодби за отприлика 100 работници на 20 различни фарми низ цела Ирска. Види www.mrci.ie.
- Платформата за меѓународна соработка за недокументирани емигранти (ПИЦУМ) ги унапредува правата на недокументираните работници во Европа. Клучните публикации на ПИЦУМ се „Десет начини да се заштитат недокументираните емигрантски работници“, „Пристап до здравствено осигурување на емигрантските работници“, и „Недокументираните емигрантски работници имаат права! Преглед на меѓународната рамка за човекови права.“ Види www.picum.org.
- КОДЕТРАС, сојуз на синдикати и НВОи во Буш-ду-Рон, Франција, им излезе во пресрет на сезонските земјоделски работници и им ги претстави акциите за работничките надоместоци и дозволите за престој. Исто така промовираше информации и јавни кампањи за подигнување на свеста за правата на сезонските работници. Види www.codetras.org.
- Коалицијата на работниците од Имокале е работничка организација заснована врз заедница во југозападна Флорида. По пат на запирање со работниот процес и штрајкови, ЦИВ оствари подобрувања на платите и работничките услови за земјоделските работници. На пример, во 1998 година оствари покачувања во целата индустрија од 13-25% за берачите на домати. Во 2001 година, ЦИВ организираше бојкот на неколку синџири на ресторани за брза храна и нивните сестрински компании што на крајот резултираше со спогодби за подобри плати и работни услови за фармерските работници. Види www.ciw-online.org.
- ОРКА во Белгија издава водич за правата на недокументираните работници на арапски, турски, романски, бугарски, полски и португалски јазик. Види www.orcasite.be.

Синдикално организирање

- Во Шпанија, Синдикалната конфедерацијата на работничките комисии (ЦЦОО) постави Информативни центри за доселеничките работници (ЦИТЕ). Првите Центри беа поставени во 1986 година во Каталонија (Шпанија) а денеска има повеќе од 200 такви центри кои работат низ целата држава. Тие обезбедуваат правни совети, професионална и јазична обука и дејствуваат како врска со секторските синдикати. Емигрантите не мораат да бидат членови на синдикати или со постојан статус за да го користат ЦИТЕ.
- Sindicato de Obreros del Campo (SOC) (Синдикатот на полски работници) отвори канцеларии во зоната на оранжериите во Алмерија, Шпанија. СОЦ обезбедува информации и помош за емигрантските работници. „Емигрантите не го согледуваат СОЦ како поддршка или хуманитарно здружение, туку како своја организација.“⁹⁶
- Во мај 2008 година, Меѓународниот синдикат на здружените работнички здруженија за храна, земјоделство, хотелиерство, ресторани, угостителство и тутун (ИУФ) издаде прирачник за синдикалците кој носи наслов, „Работниците и синдикатите на потег: Организирање и бранење на емигрантските работници во земјоделството и во сојузничките сектори.“ Прирачникот е комплетен водич за тоа што можат да направат синдикатите за да ја сопрат злоупотребата и експлоатацијата на емигрантските работници. Види www.ituc-csi.org/IMG/pdf/IUF_migration.pdf.

96 Проект на СОЦ Алмерија, Европски граѓански форум, мај 2005.

- Во септември 2004 година, германскиот синдикат ИГ БАУ го објави формирањето на Европскиот синдикат на емигрантски работници за да им се обезбедат правна помош и совети на емигрантските работници. Од самиот свој зачеток, Европскиот синдикат на емигрантски работници беше посредник меѓу работниците и работодавачите за добивање на неисплатените плати и ги тужеше работодавачите во работничките судови. Види www.emwu.org.
- Германскиот синдикат ИГ БАУ и полскиот синдикат ЗЗПР заеднички издаваат двојазична брошура за полските сезонски работници во германското земјоделство. Брошурата содржи информации за правните обврски на работодавачите, правата на работниците и како синдикатите можат да помогнат во разрешувањето на конфликтите.
- Во Франција, Confédération Française Démocratique du Travail (ЦФДТ) (Француската демократска работничка конфедерација) спроведе мобилна советодавна служба во текот на летото 2008 година. ЦФДТ “bus des saisonniers” запре на 33 места на патувањето низ фармерските региони во Франција, започнувајќи од Париз и завршувајќи во Бријансон. Целта беше да се сретнат со сезонските работници во нивните места на работа. Синдикалните активисти ги информираа работниците за нивните права и им поделија примероци од прирачникот *Guide des saisonniers*. Исто така тие им поделија на летувачите бразлетни на кои е изгравирани реченицата “Je suis solidare avec les saisonniers”. Види www.cfdt.fr.
- Во Обединетото Кралство, Конгресот на синдикатите првезе низа чекори насочени кон подобрувањето на животите на емигрантските работници. ТУЦ лобираше за донесување на новото законодавство за гангмастери. Во 2007 година, промовираше вебсајт на полски јазик, којшто го води во соработка со граѓанското Советодавно биро и Солидарношч (Solidarnosc). Види www.pracawbrytnail.org. ТУЦ исто така издаде брошура со здравствени и безбедносни информации за работниците која е достапна на 20 јазици.
- Во јуни 2008 година УФЦВ Канада успешно ги организираше сезонските емигрантски фармерски работници на Фармите Мејфер во Манитоба каде што гласаа за ратификување на тригодишен синдикален договор. Ова беше првиот кога и да е договор со кој се опфаќаат емигрантските земјоделски работници во Канада.⁹⁷
- УФЦВ Канада раководи со осум Центри за поддршка на земјоделски работници емигранти ширум земјата. Во 2008 година, таа започна со дистрибуирање цевна карта за упатство како и информативна брошура – “¿Dónde puede encontrar ayuda?” („Каде може да најдете помош?“) - во којашто се детално наведени достапните служби. Мексиканската влада се согласи да ги вклучи овие средства за ориентација подготвени за сите сезонски работници. УФЦВ Канада исто така објавува годишен извештај под наслов „Статусот на фармерските емигрантски работници во Канада“, достапен на англиски и шпански. Во 2006 година, УФЦВ Канада успешно спроведе кампања за проширување на опфатот на здравственото и безбедносното осигурување на фармерските работници во Онтарио коишто претходно биле исклучени од Законот за трудово здравство и безбедност на провинцијата. Види www.ufcw.ca.
- Во Шведска, Општинскиот работнички сојуз (Kommunal) подготви брошура за привремените земјоделски работници коишто пристигнуваат во Шведска. Достапна е на шест јазици. Колективните преговарачки спогодби на Комуналот автоматски ги опфаќаат сите работници емигранти.
- И покрај тоа што фармерските работници во САД се исклучени од правата на колективно преговарање и слобода на здружување на Законот за национални работнички односи, АФЛ-ЦИО воспостави Земјоделски работнички организационен комитет (ФЛОЦ) којшто успешно ги организираше мексиканските фармерски работници и доби важни олеснувања од одгледувачите. На пример, ФЛОЦ и Здружението на одгледувачите од Северна Каролина потпишаа работнички договори опфаќајќи 7.000 гостински работници и 800 одгледувачи. Договорите обезбедија побрзи жалбени постапки, елиминација на таксите за вработување и поголема помош при поднесувањето на работничките барања за надомест.
- Обединетата федерација на дански работници (ЗФ) им помага на сезонските работници од источноевропските земји. ЗФ ги здружи силите со Сојузот на агро-индустриски работници на Украина (АВУУ) за објавување на информативна брошура насочена кон украинските земјоделски работници коишто дошле во Данска. Членовите на АВУУ коишто одат да работат во Данска автоматски стануваат членови на ЗФ за времетраењето на работата.

⁹⁷ Ратификација на првиот договор на УФЦВ Канада на фарма во Манитоба историски пробив за работниците емигранти, достапно на www.ufcw.ca.

Спроведување на работничките закони

- Во Обединетото Кралство, Власта за лиценцирање на гангмастерите (ГЛА) е одговорна за спроведувањето на систеило за лиценцирање на гангмастерите. На повеќе од 50 гангмастери им биле одземени лиценците откако е воспоставена ГЛА.
- Исто така во Обединетото Кралство, како одговор на повторливите апели за подобра хармонизација на спроведувањето на работничките закони, се создаде нов Одбор за спроведување на правично вработување во август 2008 година. Целта на Одборот, со којшто претседава министерот за работни односи, е да ја координира работата којашто ја вршат пет одделни органи за спроведување.
- Во САД, Министерството за труд спроведува два закона во коишто се содржани клучни заштитни мерки за работниците – Законот за правични работнички стандарди и Законот за заштита на емигрантските и сезонските земјоделски работници – без оглед на тоа дали работникот има пријавен или непријавен статус. Види ДОЛ Список на факти бр. 48: Примена на американските работнички закони на доселеничките работници: Ефект на одлуката на Хофман Пластикс за законите спроведени од страна на Отсекот за плати и работни часови (ноември 2007 година), достапен на: www.dol.gov/esa/whd/regs/compliance/whdfs48.pdf.
- Во Ирска, канцеларијата за почитување на статутарните права на вработување, националниот Орган за правата на вработување (НЕРА), беше воспоставен во февруари 2007 година. НЕРА ги обединува трудовиот инспекторат, информативната единица за правата на вработување и единицата за судско гонење и спроведување. Нацрт-законот за почитување на Законот за вработување, којшто беше објавен на 18 март 2008 година, ги зацврстува казните за прекршување на работничките закони, ги зајакнува моќите за спроведување на НЕРА и го зголемува бројот на трудови инспектори. Види www.employmentrights.ie.
- Надвор од регионот на ОБСЕ, во Бразил, Групата за мобилна инспекција беше воспоставена во 1995 година за да врши истраги на ропство и принудна работа на далечните плантажи. Секој тим се состои од инспектори на Министерството за труд и агенти на Федералната полиција. Тие имаат овластувања да ги ослободуваат работниците и да наредуваат исплата на плати и парични казни. Исто така можат да упатуваат случаи на трудовиот суд за прекршувања на работничките закони. Меѓу 1995 и средината на јули 2005 година, околу 25.000 работници беа ослободени од страна на мобилните инспекциски тимови, главно во источно-амазонските региони. Нивниот успех зависи од федералната централизација на инспекциите и тајноста. Работата е ризична. Во јануари 2004 година, тројца инспектори и нивниот возач биле фатени во заседа и убиени.

Водење судска парница од името на земјоделските работници

- Во Соединетите американски држави, на делумно владино финансираната организација за правна помош, Корпорација за правни услуги, експлицитно и се дозволува да обезбедува про боно застапништво на земјоделските работници емигранти. Ова може да даде објаснување за тоа зошто фармерските работници поднесуваат необично голем број граѓански тужби за трговија со луѓе, наспроти работниците во другите економски сектори. „Благодарение делумно на оваа историја на финансирање, сега постоја добро основани програми за услуги и теренска помош за емигрантските фармерски работници низ целата земја и силна мрежа на адвокати коишто работат во името на овие фармерски работници. Оваа мрежа на адвокати и застапници извршува опширна теренска работа, наоѓајќи фармерски работници со цел да ги идентификува жртвите на трудова трговија со луѓе и пружајќи им помош во добивањето придонеси и поднесувањето тужби.“⁹⁸
- Кав ЛаОвед и Жешката линија за работници емигранти започнаа парница со којашто се предизвикува „Обврзната спогодба“ – систеило на работна дозвола со којшто работниците се врзауваат за определени работодавачи. Кав ЛаОвед успешно извојува наредба од Високиот суд на правдата со којашто се донесува пресуда дека Обврзната спогодба ги прекршува основните права.
- Во Данска, Обединетата федерација на дански работници (ЗФ) активно се залага во името на емигрантите, во некои случаи добивајќи големи спогодби за недоволно платените работници. Во еден случај, на седуммина Полјаци коишто работеле за одгледувач на краставици на островот Фонен не им била плаќана прекувремената работа, и покрај тоа што работеле 52 часови неделно. Како резултат на интервенцијата на ЗФ, одгледувачот им платил на полските работници 432.000 круни за прекувремената работа и надоместоците за државни празници.

98 Jennifer S. Nam, *The Case of the Missing Case: Examining the Civil Right of Action for Human Trafficking Victims* во *Columbia Law Review*, Vol. 107, November 2007, на стр. 1680.

- УФЦВ Канада е ангажирана во постојани судски процеси во поглед на правата на слободата на здружување и колективното преговарање на земјоделските работници. Кога властите во Провинцијата Онтарио им забранија на земјоделските работници да се приклучуваат кон синдикати, УФЦВ Канада ја даде провинциската влада на суд. Во случајот *Данмор против Онтарио (Главен јавен обвинител) (Dunmore v. Ontario (Attorney General))*, 20 декември 2001 година, Врховниот суд тврдеше дека негирањето на правото на синдикално здружување е прекршување на правото на здружување заштитено со Канадската повелба за правата и слободите. Владата на Онтарио одговори со донесување законодавство со коешто на земјоделските работници им се даде правото да се здружуваат во синдикати но не и правата на колективно преговарање. Уставното отповикување на овој закон сега е во очекување да се најде пред Врховниот суд.
- Проектот за правда на емигрантскиот работник (САД) ги застапува фармерските работници на Флорида. Во низа тужби, МФЈП извојува победи за недоволно платените и малтретираните работници. Во еден случај на наводни големи прекршувања на работничките закони, обвинетите фармери тврделе дека не се одговорни затоа што тие не биле всушност работодавачите. Всушност, „работодавачот“ беше фармерот трудов претприемач. Апелациониот суд тврдеше дека фармерите и фармерот трудов претприемач се „заеднички работодавачи“ и според тоа и едниот и другите се одговорни. Затоа што федералниот закон забранува федерално финансирани адвокати од Правните служби да водат парници на класни дејствија, Проектот за правда на емигрантскиот работник е посебно финансиран од страна на Адвокатската комора на Флорида.
- КОДЕТРАС (Collectif de defense des travailleurs saisonniers) (Колектив за одбрана на сезонските работници) им помага на сезонските фармерски работници во Буш-ду-Рон по пат на застапништво, кампањи за подигање на јавната свест и судски процеси. Во еден случај на фармерски работник од Мароко којшто работел врз сезонска основа 23 години во Франција и сепак му била одбиена дозволата за престој, КОДЕТРАС поднесе жалба до Административниот трибунал во Марсеј и доби.
- Во Соединетите американски држави, жртвите на трговија со луѓе можат да поднесат граѓанска пријава против нелегалните трговци со луѓе согласно Законот за повторно овластување на заштитата на жртвите на трговија со луѓе (ТВПРА) и да добијат надомест. Со помош на организациите за правна помош, земјоделските работници во Колорадо, Северна Каролина и Конектикат поднесоа тужби согласно ТВПРА.
- Проектот за правда на доселениците на Јужниот правен центар за сиромаштија промовираше програма насловена како Есперанца (Esperanza) насочена кон прекинување на родовата дискриминација и сексуалното вознемирување на емигрантските жени. Пет жени од Хаити коишто работеле во фабрика за пакување домати на Флорида добиле парница за сексуално вознемирување против нивниот работодавач. Жените, застапувани од Есперанца и Комисијата на САД за еднакви можности за вработување, добија 215.000 американски долари за порамнување на барањата за повторливо сексуално допирање, коментари и барања за секс на работното место. Види www.spicenter.org/legal/ijp.jsp.
- Општиот сојуз на работници на Шпанија (УГТ) поднесе тужба до Комитетот за слобода на здружување – надзорен орган на МОТ – против Владата на Шпанија со тврдење дека со Основниот закон Бр. 8/2000 за правата и слободите на странците во Шпанија и нивната општествена интеграција се прекршуваат правата на слободата на здружување на непријавените странски работници. Комитетот тврдеше дека законодавството не е во согласност со членот 2 од Конвенцијата за слобода на здружување и заштита на правото на организирање, 1948 година (Бр. 87). Во Конвенцијата „се признава правото на работниците, без каква било разлика, да основаат и да се приклучуваат кон организации по сопствен избор.“ Уставниот суд на Шпанија неодамна прогласи делови од Законот за неуставни.⁹⁹
- Застапувани од страна на застапниците за меѓународни права, американска НВО, работниците на една плантажа на каучукови дрвја во Либериа ја тужеа Корпорацијата Брицстоун во 2005 година, поради наводна принудна работа и други прекршувања на човековите права. Тужителите тврдеа дека стапката на дневната квота ги натерала семејствата да ги тераат децата на работа за да заработат плати за егзистенција. Во јуни 2007 година, судот го отфрли предлогот на Брицстоун за отпуштање и дозволи случајот да оди на судење врз основа на тврдењата за принудна работа на тужителите на децата. Види <http://www.iradvocates.org/bfcase.html>.

Судско гонење на нелегалните трговци со луѓе

- Во 2005 година, Белгија донесе широка одредба против трговија со луѓе. Во членот 433 од Казнениот законик во дефиницијата за трговија со луѓе се вклучува вработување или овозможување на некое лице да се вработи „во околности коишто се во спротивност со човековото достоинство.“ Согласноста не е релевантна. Злоупотребата на ранливоста на работникот претставува отежителна околност но не е елемент на главен прекршок. Белгиските обвинители објаснија: „Концептот на трговија со луѓе во областа на трудовата експлоатација е така прилично широк и се дефинира според целта, т.е. експлоатација по пат на вработување под услови спротивни на човековото достоинство.“¹⁰⁰ Истрагите ги спроведуваат специјализирани единици на полицијата и/или служби на трудовата инспекција. На пример, во случајот на *Јавното министерство против Јонел и Бусам (Public Ministry v. Yonel and Boussam)*, судот откри дека обвинетите вработиле работник под околности во спротивност на човековото достоинство кога тие не го исплатиле и му дале само трошки од останата храна. Бидејќи работникот немал легален престој и имал сопруга и три деца, немал друг вистински и прифатлив избор освен да се потчини на оваа злоупотреба.“ Првообвинетиот бил осуден на затворска казна од 14 месеци и платил парична казна во висина од 5.000 евра.¹⁰¹
- Во Белгија, секој судски округ има трудов ревизор, којшто е независна канцеларија на јавниот обвинител специјализирана за трудово право вклучувајќи трудова трговија со луѓе. Случаите главно се откриваат по пат на специјализирани трудови инспектори за време на рутински проверки или врз основа на жалби од поединци или синдикати. Инспекторите испраќаат случаи на трговија со луѓе директно до трудовиот обвинител, којшто исто така работи во тесна соработка со полицијата. На пример, во кривичниот суд во Лиеж, донесени се 16 пресуди за трудова трговија со луѓе од 2000 година, сите упатени од страна на трудовиот обвинител.
- Во Италија, Командата на на Карабиниерите за трудова заштита формира специјализирана единица на трудовата полиција. Нејзините припадници се обучени да се квалификуваат како трудови инспектори како и офицери на судската полиција. Во 2005 година, Командата изврши повеќе од 24.500 инспекции. Беа уапсени 188 луѓе за кривични дела поврзани со трудова експлоатација на непријавените емигранти.
- Во Холандија, Служабата за социјално разузнавање и истрага (СИОД), формирана во 2002 година, брои 300 кривични инспектори коишто се фокусираат врз злоупотребата на социјалното законодавство, вработувањето на непријавените емигранти и измамата со придонеси и надоместоци.
- Во Италија, владата обвини 19 обвинети во еден случај како резултат на нејзините рации од 2006 година на фарми за домати во Пуља. Се очекува судско гонење.
- Во Ирска, во дефиницијата за трговија со луѓе во Кривичниот закон (Закон за трговија со луѓе) од 2008 година е вклучена и „трудова експлоатација“, којашто по дефиниција ги опфаќа принудната работа, ропството и слугувањето.

¹⁰⁰ Презентација на Фреди Газан (Freddy Gazan) и Фредерик Курц (Frederic Kurz) на 3-тата Конференција на Сојузот против трговија со лица, ОБСЕ, ноември 2005 година.

¹⁰¹ *Public Ministry v. Yonel and Boussam*, No. 69.98.954/06, Penal Court of Verviers, 15 January 2007.